

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за получаване
на образователната и научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: Лазар Желязков Щирков

Тема на дисертационния труд: „Държавната институция Президиум на
Народното събрание /1947 –1971/”

Научна специалност: 05.03.06 – История на България.

Член на научното жури и научен ръководител на докторанта:
Проф. д.и.н. Любомир Георгиев Огнянов

Темата на дисертационния труд на Лазар Щирков е посветена на една от основните държавни институции в народна република България за целия период на нейното съществуване – от учредяването ѝ през 1947 г. до преустановяване на нейната дейност през 1971 г. Тази тема не е разработвана в българската историография. По нея има няколко публикации на прависти, но те я разработват главно в теоретичен план.

Според Конституцията на НРБ от 1947 г. Президиумът на Народното събрание /ПНС/ е върховен орган на държавната власт, който изпълнява ролята на колективен държавен глава. Неговите функции са посочени в член 35 на основния закон на страната.

Целта на автора на дисертационния труд е да разкрие цялостно мястото на Президиума на Народното събрание в политическата система на България, да анализира неговите основни дейности, да очертае взаимоотношенията му с другите държавни органи да покаже зависимостта на тази висша републиканска институция от ръководните органи на управляващата Българска комунистическа партия. Изложението в дисертационния труд на Лазар Щирков показва, че авторът се е справил успешно с поставената задача.

В продължение на три години докторантът Лазар Щирков е извършил огромна и задълбочена изследователска работа. Той е проучил основните фондове по темата в Централния държавен архив, публикуваните документи по темата, специализираните периодични издания П предимно „Държавен вестник” и „Известия на Президиума на Народното събрание”, спомени на видни участници в политическия живот на България, както и досегашните публикации по интересувашата го проблематика.

Избрана е и сполучлива структура на изложение . В една глава е изяснена ролята на Президиума на Народното събрание, в друга – разностранните функции, и в трета – мястото на ПНС в системата на държавните институции в страната.

Задълбочен и подплатен с богат фактологически материал е анализът на дисертанта в първа глава, където той разглежда нормативната база, въз основа на която работи ПНС, неговото устройство, формирането на съставите на ПНС, спецификата на председателската длъжност и структурата на администрацията към ПНС. Особено голямо внимание е обърнато на персоналната характеристика на председателите на Президиума на Народното събрание и на отделни негови членове, на партийната принадлежност на членовете на ПНС и на тяхната обществена дейност, на представителството на съществуващите социални групи в страната в този висш държавен орган и на включването на лица с добър професионален опит / главно като юристи / в него. В тази връзка трябва да се подчертае, че политическите биографии на (четиримата председатели на ПНС / Минчо Нейчев, Георги Дамянов, Димитър Ганев и Георги Трайков / са представени обективно и пълно.

Приносен характер има и анализът на дейността на Президиума на Народното събрание във втората глава – издаване на укази; тълкуване на законите; учредяване на ордени и печатни звания и награждаване с тях; опрощаване на несъбираеми държавни вземания; упражняване правото на помилване; наименоуване и преименуване на обекти с национално значение; работа с жалби, сигнали и предложения на граждани. Ратифициране и денонсиране на международни договори; международна дейност. В тази връзка се приведени десетки цифри и доказателства, които подкрепят констатациите и изводите на автора.

Особен научен интерес предизвиква и изложението в трета глава на дисертацията. Тук дисертантът акцентува на взаимоотношенията на Президиума на Народното събрание с другите компоненти на политическата система – парламент, Министерски съвет, отделни министерства / Министерството на народната отбрана, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на транспорта/, органите на съдебната власт / Особено Главна прокуратура и Върховен съд/, местните органи на държавната на държавната власт. Напълно оправдано е и включването на параграф за учредяването на Държавния съвет на НРБ като колективен държавен глава / на мястото на Президиума на Народното събрание /, за да се подчертае приемствеността в политическата система на страната в годините на държавния социализъм.

Много добре е обоснован и изводът на дисертанта, че в условията на тоталитарния режим в България Президиумът на Народното събрание е длъжен да съгласува всички свои по-важни решения и действия с Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП и да отчита своята дейност пред тях.

Научният апарат в дисертацията е много точен и прецизен. МВ бележките под линия има интересна информация, която допълва текста в изложението.

Висока оценка заслужават и приложенията в края на дисертацията, съдържащи обобщени данни за съставите на ПНС и за някои от неговите основни дейности.

Приложеният автореферат на дисертационния труд отговаря напълно на изложението в него.

В заключение ще подчертая, че обсъжданият дисертационен труд „Държавната институция Президиум на Народното събрание / 1947 – 1971/” отговаря на основните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и затова призовавам членовете на научното жури да гласуват положително за присъждане на тази степен на неговия автор Лазар Желязков Щирков.

София, 8 юли 2011 г.

Член на научното жури:
/ проф. д.и.н. Любомир Огнянов /